

da nista poznala svinjskih kosti od človeških. Ko se je dokazalo, da zdravnika dotičnih kosti nista spomnala kot človeških, začeli so dolžiti porotnike, potem preiskovalnega sodnika, in sedaj čuj in vedi svet, sedaj je celo kriv obsodbe ubogi žandarm Šeško, češ on je kot „nemčur“ najšel „morilca in ljudožrca!“ Fej, taki nazori, fej, tako pisarjenje!

Toda nikakor nočemo cele zadeve razmotrivati nadalje mi, nikakor je nočemo dalje soditi, ker o celi stvari je javno in glasno izreklo svojo sodbo dovolj odločno ljudstvo samo in to zadnjo nedeljo pri zborovanju na Ptujski Gori.

Klerikalne laži o brezobrestnih posojilih.

Celjska žaba, po imenu „Domovina“, toraj list celjskih prvakov, saj vemo, kaki prijatelji kmeta so slovenski dohtarji vobče, posebno pa celjski, piše v svoji številki z dne 9. oktobra, prežvekovaje grozne laži mariborskih klerikalnih lističev, sledeče:

»Državni poslanec Žičkar je od vlade dosegel za uboge Haložane podpore 40.000 K, da bi si popravili upostošene vinograde. Ptujski župan in znani sovražnik slovenskega kmeta Ornig je pa v zvezi z drugimi nasprotniki slovenskega kmeta dosegel, da so polovico te podpore dobili bogati ptujski nemaški meščani in so toraj bili haloški vinogradniki vsled tega za 20.000 kron državne podpore opeharjeni. Vse to je državni poslanec dr. M. Ploj na zadnjem shodu v Št. Lenartu pri Ormožu natančno razložil. Nemci pa se vsled odkritja te lumparije hudo jezijo in kar sikajo od jeze, kakor vsak ničvrednež, če se njegova ničvrednost ljudem pojasní. Haloški kmetje so seveda zelo potrti in se čudijo, kako je avstrijska vlada mogla pripustiti to sramotno prikrajsanje revnih kmetov v prid bogatih nemških hujškačev. Tu zopet vidite, kakšni prijatelji ljudstva so nasi nemčurji.«

Kako hinavsko, lažnjivo in na podli način zavito je to poročilo, hočemo danes na podlagi števil, povzetih iz poročila deželnega zbora, kmetom pokazati, tako, da bodejo zopet videli, kako nesramno obrekujejo, kako se hlinijo ljudstvu klerikalni dopisunčki klerikalnih cunj!

Sodba porotnega sodišča z dne 11. junija 1901. leta se je proglasila toraj kot neveljavna in zopet povzeto kazensko postopanje proti Francu Bratuša in njegovi ženi Mariji se je sled sklepa sodnijskega senata vstavilo.

Marija Bratuša, žena obsojenca se je takoj proglasila kot rosta in se je iz zapora izpustila. Izročila se je svojemu občinskemu uradu in ta je poskrbel, da se je odpeljala v kliniko v Gradec, kjer jo bodejo na očeh operirali, ker je postala v rasu, v katerem je morala bivati v ječi, bolana na očeh.

Franc Bratuša je ostal v preiskovalnem zaporu zaradi zločinstva obrekovanja, ker je podolžil svojo ženo, da mu je pomagala pri umoru.

Hčerka Johana Bratuša pride zopet pred sodišče v Novem mestu, ker se bode pred tem sodiščem vršila proti njej obravnavo radi zločinstva tatvine.

Kako to, da sta Franc Bratuša in njegova žena obstala zločinstvo umora, to je še sedaj celemu svetu uganka in bode tudi uganka ostala. Najbrž sta obstala zločin radi tega, ker je obreknil vse proti njima in ker nista popolnoma pri zdravi pameti.

Franc Bratuša bode moral po dostani kazni zamenjati najbrž kaznilnico z: — norišnico.

Tu-le imate vsa od države in dežele dovoljena in deloma že izplačana brezobrestna posojila:

v letu	se je dovolilo kron	izplačalo kron
1894	32.600.—	14.590.—
1895	20.000.—	30.590.—
1896	30.000.—	29.545.—
1897	30.000.—	14.125.—
1898	60.000.—	27.770.—
1899	80.000.—	36.815.—
1900	140.000.—	82.677·50
1901	160.000.—	187.137·50
1902	200.000.—	187.852·50
skupaj	752.600.—	611.102·50

Do 31. decembra 1902 od dovoljene svote še ni vzdignjenih 141.497 kron 50 vin.

Za leto 1903 je bilo zopet dovoljenih 200.000 kron. Ako toraj sešteješ vse skupaj, dobiš svoto 952.600 kron.

V vsakem letu pa je dovolila država ravno tako visoko svoto, kakor dežela! Toraj znesejo vsa dovoljena brezobrestna posojila ogromno svoto **1.985.200** kron.

Večina od te svote se je, kakor smo navedli, že razdelila.

Od teh deželnih posojil je dobilo mesto Ptuj samo 10.250 kron in to v letu 1901. Izplačalo se je nazaj že 2742 kron 51 vin.

Kar se tiče državnih podpor, smo že omenili, da je dovolila država vsako leto ravno isto svoto, kakor dežela. Povrh pa se je dovolilo od države samo enkrat in to v letu 1900 tako zvano posojilo iz fonda za sile (Notstandsfond) in sicer 40 tisoč kron posestnikom vinogradov ptujskega okraja. Od teh se je določilo 20 tisoč kron za kmečke vinorejce in 20 tisoč kron za mestne vinorejce tega okraja.

Ravno glede teh 40 tisoč kron se trosi toliko laži od klerikalnih lističev v svet in ravno teh 40 tisoč kron imajo celjska žaba in vsi drugi lističi v mislih. Oglejmo si celo stvar bolj natanko! Ko se je ta svota v državnem zboru za ptujski okraj dovolila, se je sklical v Ptuj shod vseh posestnikov vinogradov.

Ta shod je določil poslati svoje zastopnike na merodajna mesta, da bi ti dosegli, da se vsaj nebi, kakor do tistega časa, vse prošnje, vložene od ptujskih vinogradnikov, kar naravnost in to iz političnih vzrokov — odbile. Izvolili so se na tem shodu trije gospodje, namreč Ornig, Kaiser in Perko in tem se je naročilo, naj bi šli k cesarjevemu namestniku, k deželnemu glavarju in pa k ministerstvu ter tam prosili, da se naj ukrene, da ne bodejo prošnje za podpore toli potrebnih ptujskih prosilcev, kateri imajo veliko vinogradov po Haložah in drugod, iz političnih vzrokov odbite. Tem gospodom se je reklo

na Dunaju, da bode prišel itak v kratkem hofrat Mach pregledat vinogradev.

Šele po pregledu hofrata Macha se je določilo od vlade po njegovem nepristranskem poročilu, nikakor pa ne pod uplivom „Orniga z drugimi sovražniki slovenskega kmeta“, da morajo dobiti kmečki vinogradniki polovico teh 40 tisoč kron, polovico pa mestni posestniki vinogradov, kojih veliki vinogradi v Halozah so bili v istem času skoraj popolnoma uničeni.

To pa se je še tembolj moralo določiti, ker ti mestni posestniki, kakor kaže zgoraj navedeni izkaz posojil od deželnih posojil do tega leta (1900) niti krajcarja dobili niso!

Kako pa nadalje morete trditi vi lažnjivi klerikalni lističi, da je „nemčurstvo“ mesta Ptuj požrlo Haložanom polovico omenjenih 40 tisoč kron, ko pa so od teh mestnih 20 tisoč kron dobili tudi slovenski mestni vinogradniki, potem minoriti, beneficijati itd. tudi znatna posojila?

Sploh pa g. Ornig in mestjani pri razdelitvi ničesar niso imeli opraviti, ker se je teh 20 tisoč kron razdelilo direktno od c. kr. namestništva v Gradcu in se pri tej razdelitvi listnica potrebnih, vposlana od mesta Ptuja, niti ni jemala v poštev!

Sicer pa to posojilo ni Bog ve kaka velikanska podpora, ker se je dovolilo samo na tri leta in se mora uže letos plačevati poleg davka (štibre) zopet nazaj.

To-le popolnoma istinita dejstva o tem toli sponošenem posojilu!

A oglejmo si celo stvar od druge strani!

Ali mislite kmetje, da je zares tem klerikalcem toliko za kmete? Vidite hinavce, tukaj jim je zopet kmet ubogi kmet, tukaj imajo celjski prvaški dohtarčki in mariborški kaplančki itd. naenkrat zopet srce za njega, med tem, ko jim je navadno deveta briga. Kako pa vendar tukaj? Radi tega, ker se jim je tukaj zopet ponudila prilika, nahujskati kmeta proti mestjanu.

Kmetje, to je lumparija to, velikanska vnebovpijoča lumparija, polna hinavstva in laži. Teh 20 tisoč kron vidijo gospodje klerikalci, teh 20 tisoč kron, katere so dobili mestni posestniki vinogradov, ki so ravno tako ali še hujše občutili udarec, povzročen od trtne uši kakor kmetje, skoraj dveh milijonov kron pa, katere so se večinoma že razdelile na deželi, teh pa klerikalni potepuhi ne vidijo! To je lopovsko hinavstvo, to je nesramna hujskarija slovenskega ljudstva proti nemškemu sotrpinu.

Ako so že dobili ptujski Nemci blizu 20 tisoč kron podpore, potem teh 20 tisoč ni ostalo v Ptuj, temveč ta denar je šel ven med ljudstvo in marsikateri siromak si je ravno od tega denarja prislužil marsikateri groš v najhujšem zimskem času, ko je dobil delo ravno v gorica mestjana!

Kakor že povedano, bode se morala ta svota, katera se mestjanom toli oponaša, že letos povračati državi nazaj; kmetje, sedaj pa nam povejte vi, kedaj

pa vam bodejo povračali vaši slovenski dohtarski farški faloti ves tisti denar nazaj, katerega so zares izgulili iz vaših žuljevih rok, katerega imajo nakopčenega v svojih posojilnicah? Ta denar, ta je bil bode izgubljen za vas na vekomaj!

Žičkar se kuje med zvezde, češ da je on sam omenjenih 40 tisoč kron podpore shodil za Haložane. Saj ni res! Ako je že imenovani poslanec stari predlog, vendar ne bi bili dobili kmetje nikdar krajcarja, ako ne bi bili podpirali njegove prošnje tudi nemški državni poslanci.

Toda, kaj je teh 40 tisoč kronic proti vsej drugi podpori, katero smo vam zgoraj navedli in katero so dosegli večinoma samo nemški poslanci v deželnem zboru, med tem, ko so slovenski poslanci sedeli doma za pečjo, ko jih sploh v zbornici ni bilo! Kar pa so dosegli ti poslanci v deželnem zboru, to je bilo doseženo tudi v državnem zboru, ker zadnji mora ravno toliko svoto dovoliti, kolikaj se v deželnem dovoli!

Na kateri strani je toraj iskati lumparije, vaši slovenski dohtarčki? Mi mislimo, da si na to vprašanje lahko odgovori vsak pošteno misleč kmet sam!

Sploh pa naj bode še tukaj navedena sodba glede ptujskih Nemcev, katero je izustil neki slovenski učitelj, oziraje se na njih haložke vinograde. Ta gospod, ki pozna prav izvrstno tamošnje razmere, je rekel v nekem javnem govoru to-le: „Ptujčanje so bili s svojimi vinogradi v Halozah takorekoč pijonirji v boju proti trtni uši, ravno ti so plačali tako zvani učni denar, katerega bi bil drugače moral plačati ubogi Haložan in katerega je bil obvarovan ravno od zastopnikov, sicer politično nasprotnega mu naroda!“

Da pa je ta „učni denar“ znesel več nego 20 tisoč kron, katere so se porabile povrh med slovenskim ljudstvom in se bodejo morale plačati od Nemcev nazaj, to nam bode moral pripoznati vsaj vsak poštenjak!

Robič in Jurtela, kje sta?

Ako človeka zadene kaka nesreča, ako mu povzroči bodisi lastno nepremišljeno ravnanje, ali pa sploh roka neusmiljene usode, katera s svojimi udarci nikdar ne miruje, najhujše, da mu poškoduje telesno zdravje, potem pač vsak globoko občuti, kolike vrednosti so podjetja, katera oskrbujejo ne le bogataša, temveč tudi siromaka z istim usmiljenjem. K takim podjetjem pač smelo računimo v prvi vrsti naše bolnišnice!

Zares, dandanes se pač skrbi v vsakem okraju za take zavode z veliko požrtvovalnostjo, toda žalibog, da je še dovolj okrajev, v katerih se iz goli osebnega sovraštva do tega ali onega ne stori za take zavode nič. Danes hočemo v tem oziru tukaj malo natančneje ogledati naš, toraj ptujski okraj.

Naš okraj je eden največjih, nad stotisoče ljudi prebiva v njem in ravno v tej najvažnejši zadevi, namreč za oskrbo naših bolnikov, naših ponesrečen-